

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
доцент _____ Ігор ГЕРУШ
“ 06 ” _____ 09/ 2021 р.

**ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)
з вивчення навчальної дисципліни**

«ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХОДІАГНОСТИКА»

Галузь знань 22 Охорона здоров'я
(код і назва галузі знань)

Спеціальність 225 Медична психологія
(код і назва спеціальності)

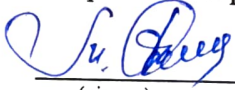
Освітній ступінь магістр
(магістр, бакалавр, молодший бакалавр)

Курс навчання 2

Форма навчання денна
(денна, заочна, дистанційна)

Кафедра психології та філософії
(назва кафедри)

Схвалено на методичній нараді кафедри 25 серпня 2021 року (протокол № 1).

В. о. завідувача кафедри, доц. (Марина ТИМОФІЄВА)
(підпис)

Схвалено предметною методичною комісією з суспільних та гуманітарних дисциплін
31 серпня 2021 року (протокол № 1).

Голова предметної методичної
комісії, доц. (Ніна ЗОРІЙ)
(підпис)

Чернівці – 2021

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	Психології та філософії
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Любіна Любов Анатоліївна – старший викладач, кандидат психологічних наук liubina.liubov@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/psihologiyi-ta-filosofiyi/
Веб-сайт кафедри	https://sites.google.com/a/bsmu.edu.ua/pssoc/
E-mail	psychology@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Героїв Майдану, 3, поверх 2
Контактний телефон	+38 (0372) 52-63-37

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	4
Загальна кількість годин	120
Лекції	10
Практичні заняття	70
Самостійна робота	40
Вид заключного контролю	підсумковий модульний контроль

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Навчальна дисципліна «Експериментальна психологія та психодіагностика» формує наукове професійне мислення майбутнього лікаря-психолога, знайомить з методами планування та проведення психологічного експерименту, а також з різноманітними видами психодіагностичної роботи з людьми; знайомить з основними методами дослідження психічних процесів і особистісних властивостей особистості; закладає підґрунтя професійного світогляду.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-u-vidnzu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukcziya-shhodo-ocziynyuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);
- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);
- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);
- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);

- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркового дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyz_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
Анатомія та фізіологія людини	Психологія особистості та диференційна психологія
Етика та деонтологія у медицині	Медична психологія
Загальна психологія	Основи психотренінгу
Медична психологія. Вступ до спеціальності	Психологія сім'ї
Історія психології та сучасні напрямки у психології	Вікова та педагогічна психологія
	Психологічне консультування та психокорекція
	Соціальна психологія

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

6.1. Метою вивчення дисципліни «Експериментальна психологія та психодіагностика» є розкриття нових можливостей професійної діяльності медичного психолога, формування особливого бачення проблем людини, а також набуття знань щодо компетентного вибору варіантів діагностики та лікування, психокорекційних стратегій та впливів.

6.2. Завдання: забезпечення необхідної теоретичної підготовки майбутніх лікарів-психологів, надає можливість студентам оволодіти системою науково-психологічних знань та методів дослідження, забезпечує формування на цій основі медико-психологічних вмінь, що є важливим елементом у професійній підготовці та майбутній діяльності лікаря-медичного психолога; розкриває нові можливості професійної діяльності медичного психолога, формує особливе бачення проблем хворої людини, а також дає можливість правильно обирати різноманітні варіанти діагностики та лікування, психокорекційних стратегій та впливів; сприяє вирішенню питань побудови та організації психологічного дослідження, практичного використання методів та прийомів психодіагностики в умовах клініки, в осмисленні найбільш ефективних методів діагностики особистості хворої людини, а також у розумінні процесів самоконтролю й саморегуляції.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

Згідно з вимогами стандарту «Експериментальна психологія та психодіагностика» забезпечує набуття студентами *компетентностей*:

інтегральна:

здатність розв'язувати складні задачі і проблеми медичної психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні (ЗК):

ЗК 1. Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професії.

ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел із застосуванням інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК 4. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані та фахові рішення.

ЗК 7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК 1. Здатність до збирання та критичного опрацювання, аналізу та узагальнення медичної та психологічної інформації з різних джерел.

ФК 3. Здатність встановити психологічний контакт із пацієнтами з метою подальшого формулювання повного функціонального діагнозу та/або діагностичного формулювання, в т.ч. реєстр-синдрому з урахуванням оцінки фізичного, психічного розвитку, клінічного діагнозу та диференційної діагностики.

ФК 4. Здатність до вибору оптимальних методів та проведення клінічної / психологічної діагностики пацієнта.

ФК 5. Здатність до оцінювання результатів діагностики, лабораторних та інструментальних досліджень, проведення психологічного дослідження та аналізу, систематизації, оцінювання психометричних та психодіагностичних методик, формулювання аргументованих висновків та рекомендацій.

ФК 6. Здатність до планування, організації та здійснення психологічного дослідження, використання валідного і надійного психодіагностичного інструментарію, аналізування та систематизації одержаних результатів, формулювання аргументованих висновків та рекомендацій.

ФК 8. Здатність до здійснення медико-психологічних інтервенцій.

ФК 13. Здатність до проведення експертної оцінки психологічного стану людини та експертизи працездатності (медико-соціальної, військово-лікарської, психолого-психіатричної, судової, медико-педагогічної).

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

8.1. Знати:

- предмет, завдання, методи експериментальної психології та психодіагностики;
- історію становлення та розвитку експериментальної психології та психодіагностики в Україні та світі;
- галузі практичного застосування знань з психодіагностики та її зв'язок з іншими науками;
- методи науково-психологічного дослідження;
- основні сучасні проблеми експериментальної психології та психодіагностики;
- основні принципи професійної етики лікаря-психолога, етичні аспекти експериментального та психодіагностичного дослідження в психології;
- основні підходи (методи) щодо організації, опрацювання та інтерпретації психологічного дослідження;
- специфіку проведення наукового психологічного дослідження та основних його етапів;
- методи контролю впливу особистості досліджуваного в експерименті;
- типи експериментальних ситуацій;
- стилі спілкування досліджуваного і експериментатора;
- типи шкал та основні види психологічних вимірів, їх класифікацію;
- причини виникнення артефактів в психологічному дослідженні;
- правила складання психодіагностичних програм для індивідуального і групового використання;
- вимоги до користувачів-психологів різного рівня кваліфікації та використання методик фахівцями-суміжниками;
- основні методи і методики діагностики психічних процесів, станів та властивостей особистості;
- структурні елементи процесу психодіагностичного дослідження;
- принципи конструювання психодіагностичних методик;
- поняття валідності та надійності психодіагностичних методик;
- правила графічного та табличного представлення результатів дослідження;
- методи математичної статистики для аналізу результатів дослідження.

8.2. Вміти:

- обґрунтовувати значення експериментальних та психодіагностичних принципів, методів та прийомів для майбутньої професійної діяльності;
- визначати сучасний стан методичного забезпечення експериментальної психології та психодіагностики;
- визначати особливості експериментального спілкування та способи контролю побічних змінних;
- формулювати науковий апарат дослідження (об'єкт, предмет, гіпотезу) стосовно певного психологічного явища;
- визначати процедуру проведення та організацію експериментального психодіагностичного дослідження;
- планувати валідне експериментальне та психодіагностичне дослідження згідно проблеми, що вивчається;
- обирати валідні та надійні методи і прийоми дослідження, складати репрезентативні експериментальні групи;
- визначати причинно-наслідкові залежності між досліджуваними психологічними явищами;
- обирати і застосовувати психодіагностичні методики у відповідності до предмету дослідження;
- використовувати методи психодіагностики в складанні анамнезу хворого;
- проводити психодіагностику особливостей перебігу психічних процесів, станів та властивостей особистості;

- визначати індивідуально-психологічні відмінності особистості за їхніми проявами у діяльності та спілкуванні;
- використовувати методи математичної статистики при аналізі результатів психологічного дослідження;
- складати альтернативні інтерпретації на основі комп'ютерної діагностики;
- опрацьовувати результати власних досліджень, адекватно та об'єктивно інтерпретувати та узагальнювати їх з метою постановки психологічного діагнозу в залежності від конкретного завдання;
- кваліфіковано надавати психологічну допомогу людині на основі даних психодіагностики.

8.3. Демонструвати:

- ПРН 1. Обирати та застосовувати надійний діагностичний та психодіагностичний інструментарій для здійснення медичних та психологічних інтервенцій.
- ПРН 2. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження, критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки, представляти результати власних досліджень усно / письмово для поінформованої аудиторії.
- ПРН 3. Визначати попередній клінічний / психологічний / патопсихологічний діагноз, функціональний стан, здійснювати диференційну діагностику у відповідності до сучасних класифікаторів захворювань.
- ПРН 4. Здійснювати ідентифікацію, підготовку і виконання психологічного (медико-психологічного) втручання, яке необхідне для досягнення поставленої мети, використовуючи результати психодіагностики.
- ПРН 6. Розробляти моделі, стратегії й план дій щодо здійснення психологічних (медико-психологічних) втручань і надання послуг.
- ПРН 9. Вести медичну документацію згідно вимог чинного законодавства та стандартів.
- ПРН 10. Відшукувати необхідну інформацію у професійній та науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати цю інформацію, застосовувати її для вдосконалення медичної практики.
- ПРН 12. Планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження, спрямовані на отримання нових знань та/або створення нових технологій у сфері медичної психології.

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин (4 кредити ЄКТС) – 1 модуль «Експериментальна психологія та психодіагностика», який складається з п'яти змістових модулів.

9.1. Конкретні цілі вивчення модуля (змістових модулів).

- Змістовий модуль 1.** Експериментальна психологія як наукова дисципліна.
- Змістовий модуль 2.** Процедура та основні характеристики психологічного експерименту.
- Змістовий модуль 3.** Вступ до психодіагностики.
- Змістовий модуль 4.** Основи психодіагностичних досліджень.
- Змістовий модуль 5.** Психодіагностичні методи дослідження.

9.2. Тематична структура модуля (змістових модулів).

Модуль 1. Експериментальна психологія та психодіагностика

Змістовий модуль 1. Експериментальна психологія як наукова дисципліна

Тема 1. Історія становлення експериментальної психології як науки

Становлення психології як експериментальної науки. Умови виникнення експериментальної психології в Україні й у світі. Значення психофізики в історії експериментальної психології. Дослідження Е.Г.Вебера, Г.Т.Фехнера, Г.Гельмгольца. Перші психофізіологічні дослідження. Виникнення Лейпцігської лабораторії В.Вундта.

Вюрцбургська школа. Дослідження Г.Ебінгауза. Становлення вітчизняної експериментальної психології (І.М.Сеченов, Г.І.Челпанов та ін.).

Тема 2. Неемпіричні методи та емпіричні методи загальнопсихологічного характеру

Історія суб'єктивного та об'єктивного методу. Класифікація методів психології. Характеристика неемпіричних методів: організаційні підходи (порівняльний метод, лонгітюдний метод, комплексний метод), методи опрацювання даних (кількісні та якісні методи), інтерпретаційні підходи (генетичний метод, структурний метод, функціональний метод, комплексний метод, системний метод). Характеристика емпіричних методів загальнопсихологічного характеру. Метод спостереження, його види, особливості проведення. Особливості вербально-комунікативних методів психології (бесіда, опитування, анкетування, інтерв'ю). Загальна характеристика психологічного експерименту, його види.

Тема 3. Наукове дослідження, його принципи та структура

Методологія науки. Особливості та види наукового дослідження. Наукова проблема та наукова гіпотеза, її види. Теорія та її структура. Особливості ідеографічного та номотетичного підходів в психології.

Тема 4. Валідність психологічного експерименту

Визначення валідності експерименту. Основні види валідності (внутрішня, зовнішня, прогностична, операціональна, критеріальна, конструктивна). Коефіцієнт валідності та помилка оцінки.

Змістовий модуль 2. Процедура та основні характеристики психологічного експерименту

Тема 5. Внутрішня організація психологічного експерименту

Класифікація методів організації дослідження. Види експериментального дослідження. Етапи проведення цілісного експериментального дослідження. Схема реалізації експериментальної процедури. Психологічний експеримент як спільна діяльність досліджуваного та експериментатора. Соціально-психологічні аспекти психологічного експерименту. Типи досліджуваних, мотивація участі в експерименті. Методи контролю впливу особистості досліджуваного на експеримент. Норма експерименту. Інструкція, її види. Вплив особистості експериментатора на результати, типові помилки експериментатора, способи їх контролю. Опис експериментальної ситуації. Прийняття експериментальної задачі. Типи експериментальних ситуацій і стиль спілкування досліджуваного і експериментатора. Рекомендації по організації експериментального спілкування.

Тема 6. Психологічне вимірювання. Типи вимірювальних шкал

Основна теорія вимірювання, класична теорія психологічних вимірювань. Типи шкал і види допустимих перетворень. Види шкальних перетворень. Психологічне тестування, узагальнена модель тесту. Основні види психологічних вимірів, їх класифікація, класична статистична теорія тесту.

Тема 7. Експериментальна вибірка

Поняття експериментальної вибірки та генеральної сукупності дослідження. Поняття про експериментальну та контрольну групу. Репрезентативність експериментальної вибірки. Види конструювання експериментальних груп. Правила формування вибірки досліджуваних. Стратегії підбору експериментальних груп.

Тема 8. Експериментальні змінні та способи їх контролю

Ознаки причинного зв'язку між змінними. Незалежна змінна, її види. Залежна змінна. Парметри залежної змінної. Відношення між змінними. Визначення зовнішньої змінної. Методи контролю зовнішньої змінної (елімінація, створення константних умов, метод балансування, контбалансування, метод рандомізації).

Тема 9. Експериментальні та неекспериментальні плани

Процедура планування експерименту. Основні експериментальні плани: плани для однієї та двох незалежних змінних, факторні плани, планування за методом латинського та греко-латинського квадрату. Взаємодія незалежних змінних, види взаємодії. Плани

експериментів для одного досліджуваного. Планування за методом часових серій. Доекспериментальні та квазіекспериментальні плани. Експеримент ex-post-facto.

Тема 10. Кореляційне дослідження. Типи кореляційного дослідження

Кореляційне дослідження. Планування кореляційного дослідження. Типи кореляційного дослідження. Лонгітудне кореляційне дослідження. Основні артефакти, що виникають в ході застосування кореляційного дослідження (ефект послідовності, ефект наочності, ефект фонових впливів, ефект взаємодії). Опрацювання та інтерпретація даних кореляційного дослідження.

Тема 11. Інтерпретація і представлення результатів експерименту

Результати емпіричного дослідження та їх представлення. Прийняття рішення про гіпотезу (підтвердження, спростування). Помилки першого і другого роду, їх причини та засоби мінімізації. Узагальнення експериментальних результатів на інші вибірки, інші умови експерименту. Представлення результатів дослідження: графічне, символічне та вербальне. Вимоги до наукового тексту.

Тема 12. Логіка психологічного дослідження

Логічні передумови структурного опису психологічного дослідження. Структура природничонаукового психологічного дослідження. Види природничонаукового психологічного дослідження (методичні підходи). Основні характеристики психологічного емпіричного дослідження.

Змістовий модуль 3. Вступ до психодіагностики

Тема 13. Історія розвитку психодіагностики як науки

Психологічна діагностика в міфах та легендах. Наївна психологічна діагностика. Зародження наукової психологічної діагностики. Умови становлення психодіагностики. Експериментальна психологія. Особистісна психодіагностика. Диференційна психологія. Прикладна психологія. Тестологія. Наукова психодіагностика і психодіагностична практика.

Тема 14. Місце психодіагностики в системі наукових знань. Соціальні та етичні аспекти психодіагностики

Предмет психодіагностики. Вимоги практики до психодіагностики. Галузі практичного застосування знань з психодіагностики (діагностування здібностей, корекція поведінки, оцінювання особистості, оптимізація процесів навчання і виховання; профвідбір, профконсультація, професійне навчання; судово-психологічна експертиза; клінічно-консультативна робота). Місце психодіагностики в роботі практичного психолога та інших психологічних служб. Кваліфікація людей, які використовують тести. Вимоги до користувачів-психологів різного рівня кваліфікації та використання методик фахівцями-суміжниками. Основні принципи професійної етики. Відповідальність психолога за вибір способів втручання в ситуацію досліджуваного. Причини виникнення типових помилок при проведенні психодіагностичних досліджень.

Тема 15. Методи психодіагностики

Загальна характеристика методів психодіагностики. Класифікація методів психодіагностики. Формалізовані та малоформалізовані методи психодіагностики. Принципи і можливості використання спостереження в психодіагностиці. Ознаки наукового спостереження. Форми спостереження. Переваги та недоліки. Спостереження в медичній практиці. Особливості усного опитування. Значення опитування як психодіагностичного дослідження. Ділянки його застосування. Ознаки опитування та інтерв'ю. Опитування як процес спілкування. Проблеми психодіагностичного спілкування. Вимоги до умов проведення інтерв'ю. Особливості поведінки опитуваного. Письмове опитування як діагностичний метод. Анкетування, вимоги до складання анкет. Індикаторна функція питань. Отримання емпіричних даних за допомогою експертної оцінки. Форми експертного опитування. Види експертних оцінок. Формування експертних груп. Надійність процедури вимірювання. Помилки експертів.

Змістовий модуль 4. Основи психодіагностичних досліджень

Тема 16. Основні етапи психодіагностичного дослідження

Процес діагностування. Структурні елементи процесу діагностування. Основний етап: підготовка і організація дослідження. Фази діагностичного процесу. Визначення завдань, гіпотези, об'єкту, предмету та мети. Поняття генеральної сукупності та вибірки. Способи вибірки. Планування й організація процесу дослідження. Визначення емпірико-аналітичних методів. Проведення дослідження. Опрацювання емпіричних даних. Основні позиції медичного психолога при інтерпретації результатів дослідження.

Тема 17. Тестування в психодіагностиці

З історії психологічних тестів. Місце тестів серед психодіагностичних методів. Проблеми психологічного тестування. Зміст і мета психологічного тестування. Види тестів. Психодіагностичний тест. Побудова первинної форми тесту. Первинний аналіз тестових завдань. Перевірка надійності тесту. Стандартизація тесту.

Тема 18. Психометричні основи психодіагностики

Психометрика, її види. Завдання загальної та диференціальної психометрики. Репрезентативність тестових норм. Надійність і точність тестів. Типи надійності. Стандартна помилка вимірювання. Способи перевірки методики на надійність. Залежність коефіцієнта надійності від тестової вибірки. Основні властивості методик. Фактори, що знижують точність вимірів. Валідність тестів. Визначення валідності. Істинна валідність. Види валідності.

Тема 19. Проблеми конструювання та використання психодіагностичних методик

Принципи конструювання психодіагностичних методик. Планування розробки психодіагностичної методики. Предмет вимірювання за даною методикою. Спосіб визначення досліджуваної ознаки. Мета методики. Визначення популяції. Вимоги до часу застосування методики та до її економічності. Теоретичні концепції, які лежать в основі тесту. Визначення структури тесту. Стратегія побудови тесту. Перевірки на надійність та валідність. Проблема адаптації іноземних та іншомовних тестів і методик. Вимоги до психометричної підготовки лікаря-психолога.

Тема 20. Наочне представлення результатів психодіагностичного дослідження

Мета графічного зображення результатів психодіагностичних досліджень. Етапи побудови графіків. Правила графічного наведення та побудови графіків результатів дослідження. Види графіків і діаграм. Комп'ютерна психодіагностика. Розробка інтерпретаторів для психодіагностичних програм. Створення психологічних характеристик за допомогою психодіагностичних систем. Ліквідація "протиріч" в комп'ютерних психологічних характеристиках.

Тема 21. Статистичні способи опрацювання результатів вимірів у психологічному дослідженні

Шкалювання. Типи вимірювальних шкал. Опрацювання результатів психодіагностичного дослідження. Наведення результатів розподілу дискретних і неперервних ознак. Групування первинних результатів. Крива нормального розподілення Гауса. Загальна характеристика методів математичної статистики та їх види: первинні, вторинні, параметричні, непараметричні. Первинні методи статистичної обробки результатів вимірювань. Міри центральної тенденції, міри мінливості, дисперсія, стандартне відхилення. t -критерій Ст'юдента, F -критерій Фішера, χ^2 -критерій. Методи вторинної математичної статистики. Міри взаємозв'язку. Розрахунок коефіцієнта кореляції за Ч.Спірменом та К.Пірсоном. Дисперсійний аналіз. Регресійний аналіз. Факторний аналіз.

Змістовий модуль 5. Психодіагностичні методи дослідження

Тема 22. Методи дослідження пізнавальних психічних процесів

Загальні вимоги до проведення процесу дослідження. Підготовка умов, стимульного матеріалу, інструкції, протоколів, бланків. Дослідження ролі відчуттів у пізнавальній діяльності людини. Дослідження відчуттів психофізичними методами. Дослідження сприймань. Конкретні методики для вивчення уваги та її властивостей. Таблиці Шульте, коректурні таблиці та інші. Методики по вивченню видів, типів та властивостей пам'яті, їх практичне використання. Конкретні методики по вивченню операцій мислення, його видів та їхнього практичного застосування. Діагностика уваги.

Тема 23. Психодіагностика здібностей та інтелекту

Здібності, як індивідуально-психологічні особливості. Проблема діагностики здібностей в психології. Ознаки здібностей, структура здібностей, різновиди здібностей, індивідуальні відмінності здібностях. Методи діагностики здібностей. Діагностика інтелекту. Характеристика тестів інтелекту. Загальні уявлення про методики, які діагностують коефіцієнт інтелектуального розвитку. Методика Айзенка, Векслера, Кеттела та ін. Тест ДАТ, субтести ДАТ, тест Амтхауера, матриці Равена. Галузі застосування тестів здібностей.

Психодіагностика креативності. Співвідношення інтелекту та креативності. Тести на креативність. Психодіагностика рівня домагань.

Тема 24. Проективні техніки в психодіагностиці

Проективна психодіагностика. Передісторія проективної психодіагностики. Сучасні концептуальні тенденції в проективній психології. Поняття проєкції. Проективні методики, їх види: конститутивні, конструктивні, катартичні, рефрактивні, експресивні, імпресивні, адитивні.

Тема 25. Методи дослідження властивостей та спрямованості особистості

Теорія особистості як основа психодіагностики. Періоди дослідження особистості. Особистісні опитувальники. Психодіагностика рис. Класифікація діагностичних опитувальників за спрямованістю. Теорія питання. Форми питань для особистісних опитувальників. Особистісні опитувальники. Особистісний 16-ти факторний опитувальник Р.Кеттела. Поняття про ММРІ, методика ПДО (патохарактерологічний діагностичний опитувальник А.Е.Личко). Конкретні психодіагностичні методики (П-методики) / теоретичний огляд /. Методика В.Русалова, тест-опитувальник Я.Стреляу, особистісний тест Айзенка. Дослідження тривожності: шкала Тейлора, методика Спілбергера. Методики вивчення акцентуацій характеру: методика Леонгарда-Шмішека. Методики діагностики психологічних складових темпераменту – емоційності, психічної активності. Взаємозв'язок типу особистості та сфери професійної діяльності. Дослідження спрямованості особистості. Інтереси, нахили. Конкретні П-методики (теоретичний огляд). Тест “Ціннісні орієнтації”, анкети інтересів, тест ДДО (опитувальник диференційно-діагностичний), орієнтовна анкета дослідження спрямованості особистості та інші методики.

Тема 26. Психодіагностика емоційно-вольової сфери особистості

Конкретні методики по вивченню процесу волі та вольових властивостей особистості. Методики діагностики емоційних станів та вищих почуттів, їхнє практичне використання. Діагностика емпатії. Оцінювання рівня домагань, психічної активації, інтересу тощо. Діагностика емоційно-особистісної дезадаптації. Поняття про малюнковий тест фрустрації С. Розенцвейга.

Тема 27. Психодіагностика мотиваційної сфери особистості

Мотивація як об'єкт психодіагностики. Мотив і мотивація. Предметний зміст мотиву. Мотиви і потреби, види мотивів. Методи діагностики мотиваційної сфери особистості. Поняття про особистісні опитувальники для вимірювання мотивів. Проективні методики та їхнє застосування в дослідженні мотивації. Діагностика мотивів за допомогою когнітивних оцінок, через особистісний смисл, через характеристику перешкод. Практичне використання методик: вимірювання мотивації досягнення; методики незавершених речень; опитувальники для вимірювання потреби в досягненні та інші.

Тема 28. Психодіагностика міжособистісних стосунків

Міжоособистісні відношення в групі, види груп, мала група, ознаки малої групи. Психологічне вивчення групи, методи. Систематизація методик діагностики міжособистісних відносин. Діагностика міжособистісних стосунків на основі суб'єктивних переваг. Основні методи: соціометрія, референтометрія та їхнє практичне застосування. Ситуаційний тест. Методики спостереження та експертної оцінки. Діагностування соціально-психологічного клімату в групі. Визначення узгодженості сімейних цінностей та рольових установок в подружній парі. Інтерпретація шкал сімейних цінностей.

Тема 29. Психодіагностика індивідуальної свідомості та самосвідомості

Поняття та характеристика свідомості. Труднощі вивчення свідомості. Поняття особистісного конструкту та теорія конструкту. Методи діагностики індивідуальної свідомості: техніки репертуарних решіток. Самосвідомість як об'єкт психодіагностики. Методики психодіагностики самосвідомості. Методи вимірювання локусу контролю.

Тема 30. Основи професійної психодіагностики

Психодіагностика і профорієнтаційна робота психолога. Професійно-психологічний відбір. Етапи профвідбору. Індивідуально-психологічні особливості і професійні здібності. Дослідження пізнавальних інтересів у зв'язку із завданнями профорієнтації. Здійснення заходів профвідбору. Професіографія, схема професіограми, методи професіографії. Критерії успішності професійної діяльності. Професійне консультування.

10. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Аудиторні		Самостійна робота студента	Індивідуальна робота
		Лекції	Практичні заняття		
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Експериментальна психологія та психодіагностика					
<i>Змістовий модуль 1. Експериментальна психологія як наукова дисципліна</i>					
Тема 1. Історія становлення експериментальної психології як науки	4	2	2	-	Підготовка огляду наукової літератури, повідомлення, есею або реферату, виконання творчого завдання
Тема 2. Неємпіричні методи та емпіричні методи загальнопсихологічного характеру	6	-	2	4	
Тема 3. Наукове дослідження, його принципи та структура	2	-	2	-	
Тема 4. Валідність психологічного експерименту	6	-	2	4	
Разом за змістовим модулем 1	18	2	8	8	
<i>Змістовий модуль 2. Процедура та основні характеристики психологічного експерименту</i>					
Тема 5. Внутрішня організація психологічного експерименту	4	2	2	-	Підготовка огляду наукової літератури, повідомлення, есею або реферату, виконання творчого завдання
Тема 6. Психологічне вимірювання. Типи вимірювальних шкал	4	-	2	2	
Тема 7. Експериментальна вибірка	2	-	2	-	
Тема 8. Експериментальні змінні та способи їх контролю	4	-	2	2	
Тема 9. Експериментальні та неекспериментальні плани	4	-	4	-	
Тема 10. Кореляційне дослідження. Типи кореляційного дослідження	4	-	2	2	
Тема 11. Інтерпретація і представлення результатів експерименту	2	-	2	-	
Тема 12. Логіка психологічного дослідження	2	-	-	2	
Разом за змістовим модулем 2	26	2	16	8	

Змістовий модуль 3. Вступ до психодіагностики					
Тема 13. Історія розвитку психодіагностики як науки	4	-	2	2	Підготовка огляду наукової літератури, повідомлення, есею або реферату, виконання творчого завдання
Тема 14. Місце психодіагностики в системі наукових знань. Соціальні та етичні аспекти психодіагностики	4	-	2	2	
Тема 15. Методи психодіагностики	6	-	4	2	
Разом за змістовим модулем 3	14	-	8	6	
Змістовий модуль 4. Основи психодіагностичних досліджень					
Тема 16. Основні етапи психодіагностичного дослідження	2	-	2	-	Підготовка огляду наукової літератури, повідомлення, есею або реферату, виконання творчого завдання
Тема 17. Тестування в психодіагностиці	4	-	2	2	
Тема 18. Психометричні основи психодіагностики	5	2	2	4	
Тема 19. Проблеми конструювання та використання психодіагностичних методик	3	-	2		
Тема 20. Наочне представлення результатів психодіагностичного дослідження	2	-	2	2	
Тема 21. Статистичні способи опрацювання результатів вимірів у психологічному дослідженні	4	-	4	-	
Разом за змістовим модулем 4	24	2	14	8	
Змістовий модуль 5. Психодіагностичні методи дослідження					
Тема 22. Методи дослідження пізнавальних психічних процесів	6	2	4	-	Підготовка огляду наукової літератури, повідомлення, есею або реферату, виконання творчого завдання
Тема 23. Психодіагностика здібностей та інтелекту. Методи дослідження креативності та рівня домагань	8	-	4	4	
Тема 24. Проективні техніки в психодіагностиці	4	-	2	2	
Тема 25. Методи дослідження властивостей та спрямованості особистості	6	2	2	2	
Тема 26. Психодіагностика емоційно-вольової сфери особистості	2	-	2	-	
Тема 27. Психодіагностика мотиваційної сфери особистості	2	-	2	-	
Тема 28. Психодіагностика міжособистісних стосунків	2	-	2	-	
Тема 29. Психодіагностика індивідуальної свідомості та самосвідомості	4	-	2	2	
Тема 30. Основи професійної психодіагностики	2	-	2	-	

Разом за змістовим модулем 5	36	4	22	10	
Індивідуальна робота (за наявності)					
Підсумковий модульний контроль			2		
УСЬОГО ГОДИН	120	10	70	40	

11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ п/п	Тема лекції	К-ть годин
1.	Історія становлення експериментальної психології як науки	2
2.	Внутрішня організація психологічного експерименту	2
3.	Психометричні основи психодіагностики	2
4.	Методи дослідження пізнавальних психічних процесів	2
5.	Методи дослідження властивостей та спрямованості особистості	2
Всього:		10

12. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Тема практичного заняття	К-ть годин
Модуль 1. Експериментальна психологія та психодіагностика		
<i>Змістовий модуль 1. Експериментальна психологія як наукова дисципліна</i>		
1.	Історія становлення експериментальної психології як науки	2
2.	Неемпіричні методи та емпіричні методи загальнопсихологічного характеру	2
3.	Наукове дослідження, його принципи та структура	2
4.	Валідність психологічного експерименту	2
<i>Змістовий модуль 2. Процедура та основні характеристики психологічного експерименту</i>		
5.	Внутрішня організація психологічного експерименту	2
6.	Психологічне вимірювання. Типи вимірювальних шкал	2
7.	Експериментальна вибірка	2
8.	Експериментальні змінні та способи їх контролю	2
9-10.	Експериментальні та неекспериментальні плани	4
11.	Кореляційне дослідження. Типи кореляційного дослідження	2
12.	Інтерпретація і представлення результатів експерименту	2
<i>Змістовий модуль 3. Вступ до психодіагностики</i>		
13.	Історія розвитку психодіагностики як науки	2
14.	Місце психодіагностики в системі наукових знань. Соціальні та етичні аспекти психодіагностики	2
15-16.	Методи психодіагностики	4
<i>Змістовий модуль 4. Основи психодіагностичних досліджень</i>		
17.	Основні етапи психодіагностичного дослідження	2
18.	Тестування в психодіагностиці	2
19.	Психометричні основи психодіагностики	2
20.	Проблеми конструювання та використання психодіагностичних методик	2
21.	Наочне представлення результатів психодіагностичного дослідження	2
22-23.	Статистичні способи опрацювання результатів вимірів у психологічному дослідженні	4
<i>Змістовий модуль 5. Психодіагностичні методи дослідження</i>		
24- 25.	Методи дослідження пізнавальних психічних процесів	4
26- 27.	Психодіагностика здібностей та інтелекту. Методи дослідження креативності	4

	та рівня домагань	
28.	Проективні техніки в психодіагностиці	2
29.	Методи дослідження властивостей та спрямованості особистості	2
30.	Психодіагностика емоційно-вольової сфери особистості	2
31.	Психодіагностика мотиваційної сфери особистості	2
32.	Психодіагностика міжособистісних стосунків	2
33.	Психодіагностика індивідуальної свідомості та самосвідомості	2
34.	Основи професійної психодіагностики	2
35.	Підсумковий модульний контроль	2
Всього:		70

13. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Тема	К-ть годин
1-2.	Неемпіричні методи та емпіричні методи загальнопсихологічного характеру	4
3-4.	Валідність психологічного експерименту	4
5.	Психологічне вимірювання. Типи вимірювальних шкал	2
6.	Експериментальні змінні та способи їх контролю	2
7.	Кореляційне дослідження. Типи кореляційного дослідження	2
8.	Логіка психологічного дослідження	2
9.	Історія розвитку психодіагностики як науки	2
10.	Місце психодіагностики в системі наукових знань. Соціальні та етичні аспекти психодіагностики	2
11.	Методи психодіагностики	2
12.	Тестування в психодіагностиці	2
13.	Психометричні основи психодіагностики	2
14.	Проблеми конструювання та використання психодіагностичних методик	2
15.	Наочне представлення результатів психодіагностичного дослідження	2
16.	Психодіагностика здібностей та інтелекту. Методи дослідження креативності та рівня домагань	2
17-18.	Проективні техніки в психодіагностиці	4
19.	Методи дослідження властивостей та спрямованості особистості	2
20.	Психодіагностика індивідуальної свідомості та самосвідомості	2
Всього:		40

14. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

- Презентація запропонованої проблеми.
- Презентація визначеної теми на практичному занятті.
- Написання протоколів проведення психодіагностичного дослідження.
- Написання есею, реферату відповідно до запропонованих тем:
 - Характеристика психологічного експерименту. Виняткове положення експерименту серед інших методів психологічного дослідження.
 - Психологічні проблеми як джерело експериментальних гіпотез. Ознаки наявності проблеми.
 - Три типи експериментальних гіпотез. Їх значення у наукових дослідженнях.
 - Організаційні методи (підходи) в психології.
 - Методи опрацювання даних в психології.
 - Інтерпретаційні методи (підходи) в психології.
 - Метод спостереження, його види.
 - Психологічне тестування.
 - Моделювання в психології.
 - Вербально-комунікативні методи.

- Артефакти наукових досліджень.
- Спілкування в експерименті. Характеристика взаємодії експериментатора та досліджуваного.
- Ідеальний та реальний експеримент.
- Реальний експеримент та експеримент «повної відповідності».
- Нескінченний експеримент. Його переваги, недоліки. Як він враховується в реальних експериментах.
- Бездоганний експеримент. Основні ознаки. Відношення до реального експерименту.
- Основні схеми контролю фактору часу (мікро- та макрорівні).
- Експериментальні плани з однією незалежною змінною.
- Плани для однієї незалежної змінної та декількох груп.
- Схеми контролю в індивідуальних експериментах. Плани експериментів для одного досліджуваного.
- Ефекти послідовності. Їх різні форми та прийоми їх подолання.
- Факторні експериментальні плани. Типи взаємодії двох факторів.
- Доекспериментальні плани.
- Квазіекспериментальні плани.
- Плани ex-post-facto.
- Кореляційне дослідження, його типи.
- Психогенетичне дослідження, види.
- Види психологічних вимірювань.
- Типи шкал.
- Форма представлення результатів дослідження.
- Вимоги до оформлення наукової статті.
- Трьохвимірна класифікація психологічних емпіричних методів.
- Етичні принципи проведення дослідження.
- Зв'язок психодіагностики з іншими науками та галузями психології.
- Основні принципи професійної етики.
- Причини виникнення типових помилок при проведенні психодіагностичних досліджень.
- Принципи та можливості використання спостереження в психодіагностиці.
- Переваги та недоліки наукового спостереження.
- Спостереження в медичній практиці.
- Процедури експертної оцінки та шляхи формування експертних груп.
- Вимоги до умов проведення інтерв'ю.
- Анкетування, вимоги до складання анкет.
- Загальна характеристика методів психодіагностики.
- Класифікація методів психодіагностики.
- Тести в системі психодіагностичних методів.
- Типи вимірювальних шкал.
- Психометрика, її види.
- Завдання загальної та диференційної психометрики.
- Типи надійності психодіагностичних методик. Способи перевірки методики на надійність.
- Валідність тестів. Види валідності.
- Комп'ютерна психодіагностика.
- Принципи конструювання психодіагностичних методик.
- Проблема адаптації іноземних та іншомовних тестів та методик.
- Вимоги до психометричної підготовки лікаря-психолога.
- Характеристика методик вивчення уваги та її властивостей. Таблиці Шульте, коректурні таблиці тощо.
- Методики з вивчення видів та властивостей пам'яті, їхнє практичне використання.
- Конкретні методики з вивчення операцій мислення.
- Дослідження асоціативних процесів.

- Методи дослідження процесу волі та вольових властивостей особистості.
- Методики по вивченню емоційних станів та вищих почуттів.
- Психодіагностика рис характеру та особистості.
- Методики дослідження тривожності.
- Діагностика емпатії.
- Проективні методики та їхнє застосування в психодіагностиці.
- Поняття профорієнтації, профвідбору, профконсультації.
- Дослідження пізнавальних інтересів у зв'язку із завданнями профорієнтації.

15. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

1. Історія становлення експериментальної психології.
2. Характеристика психологічного експерименту. Виняткове положення експерименту серед інших методів психологічного дослідження.
3. Класифікація методів психологічного дослідження.
4. Психологічні проблеми як джерело експериментальних гіпотез. Ознаки наявності проблеми.
5. Три типи експериментальних гіпотез. Їх значення у наукових дослідженнях.
6. Організаційні методи (підходи) в психології.
7. Методи опрацювання даних в психології.
8. Інтерпретаційні методи (підходи) в психології.
9. Метод спостереження, його види.
10. Психологічне тестування.
11. Моделювання в психології.
12. Вербально-комунікативні методи.
13. Види експериментів (не менш трьох різних класифікацій з визначенням основи).
14. Артефакти наукових досліджень.
15. Спілкування в експерименті. Характеристика взаємодії експериментатора та досліджуваного.
16. Основні вимоги до наукових досліджень та їх характеристика.
17. Етапи експериментального дослідження.
18. Організація та проведення експериментального дослідження.
19. Ідеальний та реальний експеримент.
20. Реальний експеримент та експеримент «повної відповідності».
21. Нескінченний експеримент. Його переваги, недоліки. Як він враховується в реальних експериментах.
22. Бездоганий експеримент. Основні ознаки. Відношення до реального експерименту.
23. Характеристика експериментальної вибірки.
24. Стратегії формування вибірки досліджуваних.
25. Основні експериментальні змінні та значення їх визначення в експерименті.
26. Визначення «схем контролю» та їх значення в проведенні експерименту. Приклади.
27. Незалежна змінна, її значення. Наведіть приклади.
28. Залежна змінна.
29. Зовнішні змінні, їх види. Прийоми їх контролю. Наведіть приклади.
30. Основні схеми контролю фактору часу (мікро- та макро-рівні).
31. Експериментальні плани з однією незалежною змінною.
32. Плани для однієї незалежної змінної та декількох груп.
33. Схеми контролю в індивідуальних експериментах. Плани експериментів для одного досліджуваного.
34. Ефекти послідовності. Їх різні форми та прийоми їх подолання.
35. Факторні експериментальні плани. Типи взаємодії двох факторів.
36. Доекспериментальні плани.
37. Квазіекспериментальні плани.
38. Плани ex-post-facto.

39. Кореляційне дослідження, його типи.
40. Психогенетичне дослідження, види.
41. Види психологічних вимірювань.
42. Типи шкал.
43. Форма представлення результатів дослідження.
44. Вимоги до оформлення наукової статті.
45. Трьохвимірна класифікація психологічних емпіричних методів.
46. Етичні принципи проведення дослідження.
47. Предмет, зміст та завдання психодіагностики.
48. Зв'язок психодіагностики з іншими науками та галузями психології.
49. Основні принципи професійної етики.
50. Причини виникнення типових помилок при проведенні психодіагностичних досліджень.
51. Етапи психодіагностичного дослідження.
52. Поняття генеральної сукупності та вибірки. Способи формування генеральної сукупності та вибірки.
53. Планування й організація процесу дослідження.
54. Метод наукового психологічного спостереження.
55. Принципи та можливості використання спостереження в психодіагностиці.
56. Переваги та недоліки наукового спостереження.
57. Спостереження в медичній практиці.
58. Особливості усного опитування
59. Методи опрацювання емпіричних даних. Розкрити їх сутність.
60. Слабкі та сильні сторони методу спостереження.
61. Дайте характеристику етапів спостереження.
62. Значення усного опитування в психодіагностиці та зміст підготовки до інтерв'ю.
63. Форми письмового опитування, функції запитань.
64. Процедури експертної оцінки та шляхи формування експертних груп.
65. Вимоги до умов проведення інтерв'ю.
66. Анкетування, вимоги до складання анкет.
67. Загальна характеристика методів психодіагностики.
68. Класифікація методів психодіагностики.
69. Тести в системі психодіагностичних методів.
70. Типи вимірювальних шкал.
71. Розрахунок коефіцієнта кореляції за Спірменом та Пірсоном.
72. t - критерій Стьюдента, χ^2 -критерій, F -критерій Фішера.
73. Психометрика, її види.
74. Завдання загальної та диференційної психометрики.
75. Типи надійності психодіагностичних методик. Способи перевірки методики на надійність.
76. Валідність тестів. Види валідності.
77. Стандартна помилка вимірювання.
78. Комп'ютерна психодіагностика.
79. Принципи конструювання психодіагностичних методик.
80. Проблема адаптації іноземних та іншомовних тестів та методик.
81. Вимоги до психометричної підготовки лікаря-психолога.
82. Графічне зображення результатів психодіагностичних досліджень.
83. Види графіків та діаграм. Етапи побудови графіків.
84. Загальні вимоги до проведення процесу психодіагностичного дослідження.
85. Підготовка умов, стимульного матеріалу, інструкцій, протоколів, бланків для проведення дослідження.
86. Особливості дослідження відчуттів, сприймань.
87. Характеристика методик вивчення уваги та її властивостей. Таблиці Шульте, коректурні таблиці тощо.
88. Методики з вивчення видів та властивостей пам'яті, їхнє практичне використання.

89. Конкретні методики з вивчення операцій мислення.
90. Дослідження асоціативних процесів.
91. Методи дослідження процесу волі та вольових властивостей особистості.
92. Методики по вивченню емоційних станів та вищих почуттів.
93. Психодіагностика рис характеру та особистості.
94. Методики дослідження тривожності.
95. Діагностика емпатії.
96. Методики діагностики психологічних складових темпераменту.
97. Дослідження спрямованості особистості.
98. Психодіагностика мотивації.
99. Проективні методики та їхнє застосування в психодіагностиці.
100. Діагностика міжособистісних стосунків.
101. Психодіагностика індивідуальної свідомості.
102. Методики психодіагностики самосвідомості.
103. Проблема діагностики здібностей та інтелекту.
104. Психодіагностика креативності.
105. Методи психодіагностики рівня домагань.
106. Поняття профорієнтації, профвідбору, профконсультації.
107. Дослідження пізнавальних інтересів у зв'язку із завданнями профорієнтації.

16. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

- Обґрунтувати значення експериментальних та психодіагностичних принципів, методів та прийомів для майбутньої професійної діяльності лікаря-психолога.
- Визначити сучасний стан методичного забезпечення експериментальної психології та психодіагностики.
- Визначити особливості експериментального спілкування та способи контролю побічних змінних (приклад).
- Сформулювати науковий апарат дослідження (об'єкт, предмет, гіпотезу) стосовно певного психологічного явища (приклад).
- Визначити процедуру проведення та організацію психодіагностичного дослідження (приклад).
- Спланувати валідне експериментальне та психодіагностичне дослідження згідно проблеми, що вивчається (приклад);
- Обрати валідні та надійні методи і прийоми психодіагностичного дослідження (приклад).
- Скласти репрезентативні експериментальні групи для експериментального дослідження (приклад).
- Визначити причинно-наслідкові залежності між досліджуваними психологічними явищами (приклад).
- Обрати психодіагностичні методики у відповідності до предмету дослідження (приклад).
- Навести приклад використання методів психодіагностики в складанні анамнезу хворого.
- Скласти план психодіагностичного дослідження особливостей перебігу психічних процесів (приклад).
- Скласти план психодіагностичного дослідження станів та властивостей особистості (приклад).
- Визначити індивідуально-психологічні відмінності особистості за їхніми проявами у діяльності та спілкуванні (приклад).
- За допомогою необхідних методів математичної статистики проаналізувати результати психологічного дослідження (приклад).
- Скласти альтернативні інтерпретації результатів психодіагностичного дослідження на основі комп'ютерної діагностики (приклад).

17. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Протягом вивчення дисципліни всі види діяльності студента підлягають контролю, як поточному (на кожному занятті), так і підсумковому (під час контрольних заходів).

Модульний контроль – це діагностика засвоєння студентом матеріалу модулю (залікового кредиту). Семестр закінчується підсумковим модульним контролем.

Початковий контроль знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і включає в себе перевірку знань теоретичного та практичного матеріалу, який вивчався на попередніх курсах, що проводиться методом фронтального усного опитування, або написання контрольних робіт, для чого використовуються питання для контрольних робіт.

Поточний контроль знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і включає перевірку знань теоретичного матеріалу та контроль оволодіння практичними навичками, які передбачені методичними розробками занять з відповідних тем. Перевірка знань студентів здійснюється за допомогою усного фронтального опитування, вирішування тестових завдань різного ступеня важкості, розв'язування типових та нетипових ситуаційних задач, а також під час перевірки правильності виконання практично-дослідницьких завдань.

Проміжний контроль знань студентів проводиться під час проведення підсумкових контрольних робіт під час останнього заняття змістовного модуля.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється на останньому практичному занятті після завершення модуля у формі підсумкового модульного контролю. У студентів з'ясовують знання теоретичного матеріалу (згідно переліку питань). Поряд з цим студенти виконують практичну роботу, що додається до білета та розв'язують ситуаційні завдання, що також враховується при оцінюванні їх знань.

Підсумковий модульний контроль (ПМК) здійснюється після завершення вивчення усіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття та одержали на них позитивні оцінки («5», «4», «3»), а також при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Студенту, який з поважних чи без поважних причин мав пропуски навчальних занять, дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент під час складання підсумкового модульного контролю, становить 80.

Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав **не менше 50 балів**.

Таким чином, частки результатів оцінювання поточної навчальної діяльності і підсумкового модульного контролю становлять відповідно 60% та 40%.

Підсумковий модульний контроль з експериментальної психології та психодіагностики проводиться в усній формі шляхом відповіді на запитання (згідно переліку питань), яка включає 2 теоретичних питання, а також виконання практичної частини та вирішення ситуаційних та тестових завдань. Оцінювання відповіді студента проводиться у відповідності до розроблених та затверджених критеріїв оцінок з експериментальної психології та психодіагностики.

Максимальна кількість балів модульного підсумкового контролю дорівнює 80.

Модуль вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 50 балів.

Оцінювання відповіді студента містить:

1. Контроль рівня теоретичної підготовки студентів у формі усної відповіді. Кожному студенту пропонується 2 теоретичних питання, які оцінюються в 10 балів за кожне (всього 20 балів).

2. Перевірка рівня засвоєння практичних вмінь і навичок проводиться шляхом оцінювання проведених студентами практичних робіт (всього 15 практичних робіт) з експериментальної психології та психологічної діагностики психічних процесів, станів та

властивостей особистості, проєктивної та професійної психодіагностики, кожна з яких оцінюється у 2 бали *(всього 30 балів)*.

3. Вирішення ситуаційної задачі (5 балів) та 25 тестових завдань – правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 1 бал *(всього 30 балів)*.

18. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

Під час оцінювання засвоєння кожної теми студенту виставляються оцінки за 4 - бальною (традиційною) шкалою та за 200-бальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання для відповідної навчальної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми.

Студент повинен отримати оцінку з кожної теми. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем.

Вага кожної теми у межах одного модуля в балах має бути однаковою. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки. Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як арифметична сума балів за кожне заняття та за індивідуальну роботу. Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач за поточну діяльність під час вивченні навчальної дисципліни, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість тем з додаванням балів за індивідуальне завдання здобувача, але не більше 200 балів.

Розподіл балів за поточну діяльність

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість практичн их занять	Конвертація у бали традиційних оцінок								Мінімаль на кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання				
			5	4	3	2	5	4	3	2	
Модуль 1 120/4,0	5 (№№ 1-5)	32	3,5	3	2	0	8	7	6	0	70

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність при вивченні модуля, вираховується шляхом укладання кількості балів, що відповідають оцінці «задовільно» на кожному занятті: **70=32 x 2+6 (ICPS)**.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність при вивченні модуля, вираховується шляхом укладання кількості балів, що відповідають оцінці «задовільно» на кожному занятті: **120=32 x 3,5+8 (ICPS)**.

19. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

19.1. Базова

1. Любіна Л. А., Радчук В. М., Борисюк А. С. Психодіагностика. Навчальний посібник. Чернівці, БДМУ, 2018. 276 с.

19.2. Допоміжна

1. Боднарчук О.І. Експериментальна психологія: Курс лекцій. К.: МАУП, 2003. 120 с.
2. Большая энциклопедия психологических тестов. М: Эксмо, 2007. 416 с.
3. Бурлачук Л. Ф., Морозов С. М. Словарь-справочник по психодиагностике. 2-е изд. СПб.: Питер, 2003. 528 с.
4. Галян О.І. Експериментальна психологія: навч. посіб. К.: Академвидав, 2012. 400 с.
5. Гічан І.С. Експериментальна психологія. К., 2004. 180 с.
6. Горбунова В. В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях: Навчальний посібник. К.: «ВД «Професіонал», 2007. 208 с
7. Диагностика здоровья. Психологический практикум. Под ред. проф. Г. С. Никифорова. СПб.: Речь, 2007. 950 с.
8. Дружинин В.Н. Экспериментальная психология. СПб.: Питер, 2001. 320 с.
9. Ильин Е. П. Мотивы и мотивация. СПб.: Питер, 2000. 547 с.
10. Карпенко З.С. Експериментальна психологія: методичні рекомендації до практичного курсу. Івано-Франківськ: Плай, 2000. 76 с.
11. Константинов В.В. Экспериментальная психология. Курс для практического психолога. СПб.: Питер, 2006. 272 с.
12. Корнилова Т.В. Экспериментальная психология: теория и методы: Учебник для вузов. М.: Аспект Пресс, 2002. 381 с.
13. Корольчук М. С., Осьодло В. І. Психодіагностика: Навчальний посібник для студ. вищ. навч. Закладів. За заг. ред. М.С. Корольчука. К.: Ельга, Ніка-Центр, 2004. 400 с.
14. Кравчук С. Л. Експериментальна психологія: теорія і практика психологічного експерименту: підруч. для студ. вищ. навч. закл. К.: Київський університет, 2008. 286 с.
15. Максименко С. Д., Соловієнко В. О. Загальна психологія: Навч. посібник. К.: МАУП, 2000. 256 с.
16. Максименко С.Д., Носенко Е.Л. Експериментальна психологія (дидактичний тезаурус): Навч. посіб. К.: МАУП, 2002. 128 с.
17. Максименко С.Д., Носенко Е.Л. Експериментальна психологія. К.: Либідь, 2008. 360 с.

18. Практикум по общей, экспериментальной и прикладной психологии: Учеб. Пособие. Под общей ред. А. А. Крылова, С. А. Маничева. СПб: Изд-во «Питер», 2000. 560 с.
19. Солсо Р.Л., Маклин К. Экспериментальная психология. СПб.: прайм-ЕВРОЗНАК, 2006.
20. Хозиев В. Б. Практикум по общей психологии: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. М.: Издательский центр «Академия», 2003. 272 с.
21. Яньшин П. В. Практикум по клинической психологии. Методы исследования личности. СПб.: Питер, 2004. 336 с.

19.3. Інформаційні ресурси

1. Сервер дистанційного навчання БДМУ. URL: moodle.bsmu.edu.ua
2. Сайт БДМУ. URL: www.bsmu.edu.ua
3. Сайт кафедри психології та філософії БДМУ. URL: psychology.bsmu.edu.ua
4. Горбунова В. В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях: Навчальний посібник. К.: «ВД «Професіонал», 2007. 208 с. URL: http://www.lib.nau.edu.ua/booksfornau/2007/Eksperim%20psihol%20Gorbunova_BELKA.pdf
5. Максименко С. Д., Носенко Е. Л. Експериментальна психологія. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 360 с. URL: http://www.lib.nau.edu.ua/booksfornau/2008/Eksperiment_psiholog-Maksimenko.pdf

20. УКЛАДАЧ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

Любіна Любов Анатоліївна – старший викладач кафедри психології та філософії, кандидат психологічних наук.